

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera, soudce Tomáše Langáška a soudkyně Veroniky Juříčkové v právní věci žalobce: **M. K.**, zastoupeného JUDr. Ondřejem Preussem, Ph.D., advokátem, sídlem Kubelíkova 1189/29, Praha 3, proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, sídlem Mariánské nám. 2/2, Praha 1, **za účasti** osoby zúčastněné na řízení: Vivus RD Uhřetěves s. r. o., sídlem Budějovická 64/5, Praha 4, zastoupené JUDr. Janem Marečkem, advokátem, sídlem Na Švihance 1476/1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 9. 2019, č. j. MHMP 1816350/2019, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. 11. 2021, č. j. 11 A 174/2019-124,

t a k t o :

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 11. 2021, č. j. 11 A 174/2019-124, **se ruší.**
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 9. 2019, č. j. MHMP 1816350/2019, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 31 809 Kč k rukám jeho zástupce JUDr. Ondřeje Preusse, Ph.D., advokáta, do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.
- IV. Žalovaný a osoba zúčastněná na řízení **nemají** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Předmětem sporu je účastenství v územním řízení.

[2] Osoba zúčastněná na řízení požádala v roce 2018 o územní rozhodnutí pro stavbu „Obytný soubor U Zeleného stromu“. Ta zahrnuje výstavbu bytového domu, dvaceti čtyř

rodinných domů a související infrastruktury u ulice O. B. v Praze-Uhřetěvesi. Dopravní obslužnost stavby bude zajištěna napojením na komunikaci vedoucí v ulici K. K.. Tato komunikace vede i kolem domu č. p. X v k. ú. X, v němž žalobce vlastní bytovou jednotku.

[3] Žalobce měl za to, že mu náleží postavení účastníka územního řízení, a vznesl proti stavbě námitky. Před správními orgány uvedl, že stavba představuje rozšíření dříve povoleného záměru „Obytný soubor VIVUS Uhřetěves, Praha 22“, k němuž bylo vedeno zjišťovací řízení, a územní řízení v posuzované věci má proto být vedeno jako navazující řízení. Rovněž namítl, že výstavba i následné užívání stavby povede ke zvýšení dopravní zátěže a imisím.

[4] Úřad městské části Praha 22 rozhodl usnesením podle § 28 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, že žalobce není účastníkem územního řízení. Žalovaný rozhodnutím označeným v záhlaví zamítl odvolání žalobce a uvedené rozhodnutí potvrdil. Žalovaný uvedl, že žalobce není účastníkem územního řízení podle § 85 odst. 2 písm. b) zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon. Jeho vlastnické právo k bytové jednotce nemůže být stavbou přímo dotčeno. Budova, v níž se nachází žalobcův byt, je totiž od stavby vzdálena vzdušnou čarou přibližně 150 m a je od ní oddělena železniční tratí s protihlukovými stěnami. Žalobce nemůže být účastníkem řízení ani jako dotčená veřejnost. Stavba v posuzovaném případě totiž není předmětem posuzování vlivů na životní prostředí, a územní řízení o ní tak nemůže být navazujícím řízením podle § 3 písm. g) zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí (dále jen „zákon o posuzování vlivů“). Stavba přitom není změnou dříve povoleného záměru „Obytný soubor VIVUS Uhřetěves, Praha 22“. I kdyby o stavbě bylo vedeno územní řízení jako navazující řízení, žalobce by neměl právo do něj jako dotčená veřejnost vstoupit. Toto právo mají jen subjekty uvedené v § 9c odst. 3 zákona o posuzování vlivů, mezi něž fyzické osoby nepatří. Zákon o posuzování vlivů přitom provádí požadavky směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. 12. 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (dále jen „směrnice 2011/92/EU“), které se žalobce dovolává. Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (č. 124/2004 Sb. m. s.; dále jen „Aarhuská úmluva“), kterou žalobce rovněž argumentoval, pak není přímo aplikovatelná.

[5] Městský soud zamítl žalobu proti rozhodnutí žalovaného. Se závěry žalovaného, že žalobce není účastníkem řízení ani podle stavebního zákona ani podle zákona o posuzování vlivů, se ztotožnil.

II. Kasační stížnost a vyjádření k ní

[6] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost.

[7] Podle stěžovatele je závěr, že není účastníkem územního řízení, v rozporu s mezinárodními závazky České republiky a s unijním právem. Stěžovatel se dovolává Aarhuské úmluvy, směrnice 2011/92/EU a dále nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1367/2006 ze dne 6. 9. 2006, o použití ustanovení Aarhuské úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí na orgány a subjekty Unie (dále „nařízení 1367/2006“). Uvádí, že je dotčenou veřejností ve smyslu uvedených předpisů. Namítá, že v rozporu s nimi česká právní úprava neumožňuje fyzickým osobám z řad dotčené veřejnosti stát se účastníkem

pokračování

navazujících řízení. Dále stěžovatel argumentuje, že územní řízení má být vedeno jako navazující řízení. Stavba, která je jeho předmětem, totiž podle stěžovatele představuje rozšíření dříve povoleného záměru „Obytný soubor VIVUS Uhřetěves, Praha 22“, k němuž bylo vedeno zjišťovací řízení. Konečně stěžovatel namítá, že v rozporu s unijním právem a čl. 9 odst. 4 Aarhuské úmluvy pro něj bylo soudní řízení nepřiměřeně nákladné, a v této souvislosti navrhuje několik předběžných otázek.

[8] V pozdějším podání Nejvyššímu správnímu soudu stěžovatel shrnul svou argumentaci.

[9] **Žalovaný** ve svém vyjádření navrhl, aby byla kasační stížnost zamítnuta. Podle žalovaného totiž stěžovatel v kasační stížnosti nepředložil žádné nové argumenty.

[10] **Osoba zúčastněná na řízení** ve svém vyjádření rovněž navrhla zamítnout kasační stížnost. Závěry městského soudu a žalovaného jsou podle ní v souladu se stavebním zákonem i zákonem o posuzování vlivů. Stavba, která je předmětem územního řízení, je samostatná a nejde o změnu či rozšíření dříve povoleného záměru „Obytný soubor VIVUS Uhřetěves, Praha 22“. V posuzované věci proto nemůže jít o navazující řízení. Dále poukazuje na to, že v územním řízení již bylo vydáno meritorní rozhodnutí, které bylo potvrzeno v odvolacím řízení a obstálo i v soudním přezkumu.

[11] Možnosti podat repliku stěžovatel nevyužil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[12] Kasační stížnost je důvodná.

[13] Nejvyšší správní soud úvodem připomíná, že rozhodnutí podle § 28 odst. 1 správního řádu, že určitá osoba není účastníkem řízení, podléhá soudnímu přezkumu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2015, čj. 9 As 222/2014-147, č. 3288/2015 Sb. NSS, bod 21). Městský soud tedy nepochybil, když žalobu proti tomuto rozhodnutí věcně posuzoval.

[14] Předmětem sporu je, zda stěžovateli náleží postavení účastníka územního řízení. Městský soud i žalovaný dospěli k závěru, že nikoliv. Stěžovatel podle nich není účastníkem územního řízení podle § 85 odst. 2 písm. b) stavebního zákona, jelikož jeho vlastnické právo k bytové jednotce nemůže být záměrem přímo dotčeno. Zároveň podle nich není oprávněn stát se účastníkem územního řízení ani jako příslušník dotčené veřejnosti, neboť územní řízení není v posuzovaném případě navazujícím řízením ve smyslu § 3 písm. g) zákona o posuzování vlivů. I kdyby jím bylo, stěžovatel by podle nich neměl právo stát se jeho účastníkem, protože § 9c odst. 3 zákona o posuzování vlivů toto právo nepřiznává fyzickým osobám z řad dotčené veřejnosti. Podle stěžovatele závěr, že není účastníkem územního řízení, neobstojí ve světle Aarhuské úmluvy a předpisů unijního práva přijatých k jejímu provedení.

[15] Stěžovatel se předně dovolává nařízení 1367/2006. Toto nařízení ale není pro posuzovanou věc relevantní, neboť se týká *orgánů a subjektů Unie* (srov. čl. 1 odst. 1 nařízení, obdobně rozsudek velkého senátu Soudního dvora ze dne 8. 3. 2011, *Lesoochranské zoskupenie*, C-240/09, bod 41). Jelikož není určeno orgánům členských států a nedopadá na jimi vedená vnitrostátní řízení o povolení určitého záměru, nemůže se vztahovat ani na

územní řízení v posuzované věci. Městský soud i žalovaný tedy postupovali správně, když toto nařízení neaplikovali.

[16] Dále se stěžovatel fakticky domáhá toho, aby mu bylo přiznáno postavení účastníka řízení na základě přímého účinku směrnice 2011/92/EU vykládané ve světle Aarhuské úmluvy. Dosavadní judikatura totiž sice nepřiznává přímý účinek žádnému z ustanovení této úmluvy (viz např. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2016, čj. 4 As 217/2015-182, č. 3415/2016 Sb. NSS, bod 80; nebo nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 59/14 ze dne 30. 5. 2014, bod 19, a sp. zn. IV. ÚS 3572/14 ze dne 13. 10. 2015, bod 28), jednotlivá ustanovení směrnice 2011/92/EU však přímý účinek mít mohou.

[17] Přímý účinek směrnice by ovšem mohl nastoupit teprve tehdy, pokud by nebyla ve stanovené lhůtě řádně provedena (a to za splnění dalších podmínek, viz např. již rozsudek Soudního dvora ze dne 5. 4. 1979, *Ratti*, C-148/78). Stěžovatel tvrdí v podstatě to, že unijní právo vyžaduje, aby osobě v jeho postavení bylo přiznáno postavení účastníka územního řízení. Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumá, zda stěžovateli toto postavení nenáleží podle české právní úpravy. Pokud ano – a pokud mu umožňuje vznést všechny potřebné námitky – je splněn požadavek, který podle obsahu stěžovatelovy argumentace ze směrnice vyplývá. V takovém případě by česká právní úprava dostala tvrzeným požadavkům směrnice, argumentace vycházející z toho, že směrnice nebyla řádně provedena, by se stala v posuzované věci neudržitelnou, a tudíž by nebyl prostor pro zvažování přímého účinku směrnice.

[18] Je proto třeba přezkoumat, zda ob stojí úvaha městského soudu a žalovaného, že stěžovatel není účastníkem řízení podle § 85 odst. 2 písm. b) stavebního zákona. Podle tohoto ustanovení jsou účastníky územního řízení také *osoby, jejichž vlastnické nebo jiné věcné právo k sousedním stavbám anebo sousedním pozemkům nebo stavbám na nich může být územním rozhodnutím přímo dotčeno*.

[19] Stěžovatel vlastní bytovou jednotku v domě vzdáleném od stavby přibližně 150 m vzdušnou čarou. U tohoto domu se nachází komunikace, která bude zajišťovat dopravní obslužnost stavby. Stěžovatel již ve správním řízení poukazoval na to, že výstavba i následné užívání stavby po jejím dokončení povede k dalšímu zvýšení provozu na komunikaci. Namítal, že bude dotčen imisemi z této dopravy, jako je hluk a znečištění.

[20] Přímým dotčením vlastnického práva se podle ustálené judikatury rozumí i situace, kdy do tohoto práva zasahují imise způsobené nárůstem dopravy, který stavba zapříčinila (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2008, čj. 1 As 68/2008-126, č. 1786/2009 Sb. NSS, bod 24; ze dne 14. 2. 2014, čj. 6 As 10/2013-58; ze dne 27. 2. 2015, čj. 8 As 135/2014-42, bod 19; ze dne 2. 4. 2015, čj. 9 As 232/2014-33, bod 22). Pro účely rozhodnutí o účastenství přitom postačuje „*potence dotčení práva*“ (rozsudek ze dne 17. 12. 2008, čj. 1 As 80/2008-68, č. 1787/2009 Sb. NSS, bod 12).

[21] Stěžovatelova tvrzení postačují k závěru, že jeho vlastnické právo k bytové jednotce potenciálně může být dotčeno zvýšenou dopravou spojenou se stavbou. Její dopravní obslužnost bude zajišťovat komunikace, která (v jednom směru) vede v blízkosti domu, kde se stěžovatelův byt nachází. Doprava spojená s novým bytovým domem a dvaceti čtyřmi rodinnými domy přitom není zanedbatelná. Z kontextu stěžovatelovy argumentace je nadto zřejmé, že již současnou dopravní zátěž považuje za nadměrnou, brojí proti tomu, že v minulosti v souvislosti s jiným záměrem nedošlo k vybudování zamýšlené alternativní

pokračování

dopravní spojky, a že jeho argumentace míří tím směrem, že bez dobudování alternativního dopravního spojení by nemělo docházet k dalšímu navyšování dopravní zátěže v místě.

[22] Městský soud ani žalovaný se dostatečně nevypořádali s možným dotčením vlastnického práva stěžovatele v důsledku imisí z dopravy. Jejich argumenty, že stavba se nachází ve vzdálenosti 150 m vzdušnou čarou a je oddělena železniční tratí s protihlukovými stěnami, nejsou z tohoto pohledu relevantní, resp. dostatečné. Městský soud byl přitom povinen námitky stěžovatele vypořádat bez ohledu na to, pod jaký právní předpis je stěžovatel podřadil. I když stěžovatel poukazoval na zvýšenou dopravní zátěž a s tím spojené imise v rámci argumentace dovolávající se Aarhuské úmluvy a unijních předpisů, měl se těmito námitkami městský soud zabývat i z hlediska stavebního zákona. Stěžovatel ostatně v žalobě není povinen uvádět právní kvalifikaci svých námitek, a ta mu tudíž nemůže jít k tíži (srov. k náležitostem žaloby rozsudek rozšířeného senátu ze dne 24. 8. 2010, čj. 4 As 3/2008-78, č. 2162/2011 Sb. NSS, bod 33; nebo rozsudek ze dne 20. 1. 2023, čj. 5 As 200/2022-27, bod 15). Neobstojí proto konstatování městského soudu, že stěžovatel v žalobě neuvedl konkrétnější námitky umožňující podrobnější přezkum úvah o účastenství podle stavebního zákona. Stěžovatel taková konkrétnější tvrzení uplatnil, byť v souvislosti s argumentací jinými předpisy. Správná právní kvalifikace již ovšem byla úkolem městského soudu.

[23] Nadto Nejvyšší správní soud již stěžovatele označil za účastníka územního řízení podle § 85 odst. 2 písm. b) stavebního zákona v případě stavby „Obytný soubor VIVUS Uhřetěves, Praha 22“ (viz rozsudek ze dne 11. 7. 2016, čj. 1 As 121/2016-42, č. 3451/2016 Sb. NSS, bod 13). Na ni svým umístěním navazuje i stavba, která je předmětem územního řízení v posuzované věci. U obou staveb zajišťuje dopravní obslužnost totožná komunikace, která vede v blízkosti domu se stěžovatelovým bytem. Oba případy jsou tudíž v relevantní otázce skutkově obdobné, a proto je namístě v obou učinit shodný závěr.

[24] Z těchto důvodů tak Nejvyšší správní soud uzavírá, že stěžovateli v posuzované věci náleží postavení účastníka územního řízení podle § 85 odst. 2 písm. b) stavebního zákona.

[25] Nejvyšší správní soud podotýká, že osoba, která je účastníkem řízení podle § 85 odst. 2 písm. b) stavebního zákona, je v územním řízení oprávněna podle § 89 odst. 4 stavebního zákona *uplatňovat námitky proti projednávanému záměru v rozsahu, jakým může být její právo přímo dotčeno* (z judikatury viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2022, čj. 10 As 522/2021-126, bod 19 a tam citovaná rozhodnutí). Stěžovatel však v kasační stížnosti neuplatnil žádnou námitku, kterou by nemohl uplatnit jako námitku dotčení svého vlastnického práva. Úkolem Nejvyššího správního soudu není jeho argumentaci v tomto ohledu dotvářet.

[26] Jelikož česká právní úprava přiznává stěžovateli postavení účastníka řízení a stěžovatel nepoukázal na žádnou okolnost, kterou by v tomto postavení nebyl oprávněn vznést, není prostor pro zvažování, zda mu nemá být postavení účastníka přiznáno na základě přímého účinku směrnice 2011/92/EU. Není tedy namístě zabývat se otázkou, zda se vůbec tato směrnice na posuzovanou věc vztahuje – tedy zda má být územní řízení správně vedeno jako navazující – a zda vyžaduje, aby osobám ve stěžovatelově situaci bylo přiznáno postavení účastníka řízení.

[27] Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že soudní přezkum rozhodnutí o účastenství nemá sloužit jako kratší cesta k přezkoumání zákonnosti správního řízení. Správní soudy se mají v tomto případě zabývat jen těmi otázkami, jejichž zodpovězení je nezbytné pro posouzení

účastenství ve správním řízení. Soudní přezkum v širším rozsahu by byl v rozporu s principem subsidiarity správního soudnictví (§ 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“), neboť správní soudy by se – aniž by to bylo nutné – zabývaly otázkami, k nimž se ještě neměly šanci definitivně vyjádřit správní orgány. V posuzovaném případě není nezbytné pro posouzení stěžovatelova účastenství přezkoumávat otázku, zda řízení nemělo být vedeno jako navazující řízení. Proto není namístě, aby tuto otázku správní soudy zodpovídaly, aniž se k ní definitivním způsobem měly možnost vyjádřit správní orgány.

[28] Závěrem stěžovatel namítá, že soudní řízení v jeho věci nesmí být nepřiměřeně nákladné (čl. 11 odst. 4 směrnice 2011/92/EU, čl. 9 odst. 4 Aarhuské úmluvy). S ohledem na plný procesní úspěch stěžovatele mu ovšem bude přiznána plná náhrada nákladů řízení, a to v rozsahu, v němž byly účelně vynaloženy. Požadavek, aby soudní řízení nebylo nepřiměřeně nákladné, by nebylo možné vykládat tak, že stěžovatel má právo i na náhradu neúčelných nákladů či že mu nutně musí být poskytnuta náhrada smluvní odměny, kterou si se svým zástupcem sjednal, namísto odměny tarifní. Není proto třeba zabývat se otázkou, zda se citovaná ustanovení vztahují i na řízení, v němž je soudně přezkoumáváno rozhodnutí o účastenství, ani pokládat Soudnímu dvoru navržené předběžné otázky.

IV. Závěr a náklady řízení

[29] Nejvyšší správní soud shledal, že kasační stížnost je důvodná. Stěžovateli vzhledem k jím uplatněným tvrzením a k okolnostem posuzované věci náleží postavení účastníka územního řízení podle § 85 odst. 2 písm. b) stavebního zákona, a proto neobstojí rozsudek městského soudu ani rozhodnutí žalovaného, kteří dospěli k opačnému závěru. Nejvyšší správní soud proto zrušil rozsudek městského soudu (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.) i rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, v němž bude vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku [§ 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1, 4 a 5 s. ř. s.].

[30] V souladu s § 110 odst. 3 s. ř. s. rozhodl Nejvyšší správní soud o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti i o žalobě. Podle § 60 odst. 1 s. ř. s., aplikovaného na základě § 120 s. ř. s., má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.

[31] Stěžovatel měl ve věci plný úspěch, a proto má právo na náhradu nákladů řízení. Stěžovatel zaplatil soudní poplatek za žalobu ve výši 3 000 Kč [položka 18 bod 2 písm. a) přílohy k zákonu č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích], za návrh na přiznání odkladného účinku žalobě ve výši 1 000 Kč (položka 20 přílohy k zákonu o soudních poplatcích) a za kasační stížnost ve výši 5 000 Kč (položka 19 přílohy k zákonu o soudních poplatcích).

[32] Stěžovatel byl v řízení o žalobě i o kasační stížnosti zastoupen advokátem, který za něj v řízení před městským soudem učinil čtyři úkony právní služby podle § 11 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif: převzetí a příprava zastoupení, seps žaloby, seps repliky a účast na ústním jednání před městským soudem, které nepřesáhlo dvě hodiny [§ 11 odst. 1 písm. a), d) a g) advokátního tarifu]; a dále jeden úkon právní služby podle § 11 odst. 2 advokátního tarifu: seps návrhu na odkladný účinek žaloby po zahájení řízení [§ 11 odst. 2 písm. a) jako povahou nejbližší úkon podle § 11 odst. 3 advokátního tarifu]. V řízení před Nejvyšším správním soudem učinil zástupce jeden úkon právní služby podle § 11 odst. 1 advokátního tarifu: seps kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Dvě

pokračování

doplnění žaloby a jedno doplnění kasační stížnosti nepokládá Nejvyšší správní soud za účelné úkony, neboť nepřinesly do řízení novou argumentaci. Celkem tedy zástupce stěžovatele učinil pět úkonů právní služby, za které mu náleží odměna ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. b) ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu], a jeden úkon, za který náleží odměna v poloviční výši, tj. 1 550 Kč. Za každý úkon dále náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Protože stěžovatelův zástupce je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se odměna o částku 3 959 Kč odpovídající této dani. Celková náhrada nákladů řízení, čítající odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů ve výši 22 809 Kč (včetně daně z přidané hodnoty) a zaplacené soudní poplatky v celkové výši 9 000 Kč, tak představuje částku 31 809 Kč. K jejímu uhrazení byla žalovanému stanovena přiměřená lhůta jednoho měsíce.

[33] Žalovaný neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení.

[34] Osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť jí soudy neuložily žádnou povinnost, v souvislosti s níž by jí vznikly náklady, a nejsou zde ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele (§ 60 odst. 5 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. října 2023

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu